

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

Ó-vár. Víz-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Ara évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: soronként 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvtár, STERN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, okt. 2^a k.

(D) A mint előre lehetett sejteni, a varsói találkozás nagy visszahatást szült a francia s szárd udvaroknál, habár az orosz diplomácia mindegyre nyilvánítja a francziának, hogy ama találkozás semmi francziaellenes jellemmel nem bír.

Amde a mint egyik közelebbi szemlénkben eléggé érintők, francia érdeké válván az olasz forradalom szerencsés kifejlődése, már mindjárt az orosz-szárd követ visszahívásával lehetett látni, mit várhat e találkozástól a francia.

Később azon újabb hír jött, hogy Angol- s Poroszország és Ausztria tudták a svájci kormánynyal, hogy Varsóban határozni fognak Svájc semlegesége felett a legújabb eseményekkel szemben.

Ez egyenes támadás a Savoya s Nizza bekebelezése ellen, a mi már közvetlen Francziaországot fenyegeti.

Ausztria azon felül oly hadimozdulatokat tett, melyek miatt aggódhatnak az olasz területre lehető beütésétől.

Mi nem hiszszük ugyan, hogy Ausztria támadólag lépne föl, s így egyszerre felhívja Napoleont arra, a mit fenyegetésül mondott a villafrankai béke után, hogy t. i. egy nagyhatalomnak ha saját trónja veszélyeztetik, joga van fellármázni a népek forradalmi szenvedélyét, s vérbe borítani a világot; azonban Ausztria hadi mozdulatai oly ellenmozdulatokat s apránkénti kihívásokat s sértegetéseket idézhetnek föl, hogy a harc végre is kitörhet; s e harc többé nem a tavali hadjárat lesz, de sokkal beláthatatlanabb terjedelmet fog venni; mert ez két szemben álló európai rendszer élethaláltusa lesz.

Francia és szárd részről a legnagyobb mérvű hadi készülődés foly, s semmi titkot sem csinálnak abból, hogy tavasszal Ausztriát Szardínia megtámadja, s e célra gyorsan szervezi magát, háromszáz ezer harcost akarván sikra szállítani, a melylyel a forradalom segélye mellett győzelmet remél.

A „Trieszter Zeitung“ írja, hogy Kossuth és Klapka többször érkezett Cavourral s a turini tábornoki tisztekkel, s a hivatalos lap levelezője szerint a forradalom alaptervét ottan megállították.

Nem tudjuk, hogy a „Trieszter Zeit.“-nak mennyiben lehet igaza, olykor az ausztriai hivatalos lapok levelezői tán tülön-tul is kíváncsiak kimutatni, hogy Szardínia s Francziaország a magyar, lengyel stb. forradalommal szövetségek; de az tény, hogy az európai conservatív hatalmasságok úgy látják, hogy ha most a forradalomnak szárnyát nem szegik, majd később képtelenek lesznek azt tenni.

Ugy látszik, hogy Oroszország, habár a török válságból bőv osztaletket remélhet, nem akar a forradalom almájába harapni; a porosz regens-herceg legkisebb kedvet sem érez, hogy a német abszolút egység apostola legyen; ő meglegszik, ha a szövetségi erőt egyesítheti a nélkül, hogy sértsen az apró német uralkodók souveraini jogait. Angolország buzog az olasz egység mellett, de elégnék látja annak kivívását, s itt a dolgokat megállítani ohajtja. Azonban a példa ragad, s ha megindult a forradalom árja a világon, nagy erővel lehet csak is feltartóztatni azt.

Akárminő lesz a válság, mely tán egy pár hét vagy Cavour ígéretére szerint fél év alatt bekövetkezhető: valószínű, hogy Angolhon kezei le lesznek kötve egy legalább látszó semlegességre; mert úgy jön ugyan ki, hogy az angol miniszterium nem ohajtja, hogy Olaszország területén tul csapjanak a katasztrófák, de másfelől a közvéleményt képviselő lapok hangja elhatározottan hirdeti a nemzetek souverainitási jogát, s a legerősebb védőkkel harcol minden reakció ellen. Az angol alkotmányszerkezetnél fogva pedig vesztve van azon miniszterium, mely a nemzet közvéleménye ellen irányozza akár kül- akár belpolitikáját.

E helyzetből folyhat ki az, hogy a miniszteriumhoz közelebb álló lapok újra felragadták azon eszmét, hogy Ausztria békés uton s kárpótlás mellett engedné át Velencét.

Sajátságos kísérlet volna ez. Ha Velence át-

engedésével vége leendene a forradalmi célzatoknak, akkor kifogna tünni, hogy az izgalomba hozott keleti népek csak diplomatiail diverzióul szolgáltak az olasz egység céljára; akkor kitűnnék, hogy ők csak eszközök leendettek, s vérük elfolyt volna bizonytalan célokért.

De mi ugy hiszszük, hogy a napoleoni célok a világért sem végződnek csak is Olaszország felszabadításán. — Hogy az ő új trónja szilárd legyen, még újabb trónok szükségesek, mert a régi trónok neki végig ellenségei.

* Az alkotmánykérdéshez. A „P. Napló“ okt. 24-ki számában így szól: Az október 20-diki császári legmagasabb diplomát a „Pesti Napló“ közlé a hivatalos szöveg után; véleményemmel azonban e legfelsőbb ténny nem kísértem. Ezzel a „Pesti Napló“ következetes maradt ugyan a provisorium alatti eszélyes, s akkor igen szükségesnek bizonyult politikájához, de ugyanakkor tán ki is tettem magát annak, hogy az ellene támasztott korábbi vádak ismételtessenek.

Egy legmagasabb császári rendelet addig, míg az alkotmányos rend életbe lépne, az eddigi törvényeket és az eddigi hatóságokat jelenti érvényben állóknak s illetékeseknek, e szerint tehát az ok, mely a „Pesti Napló“ politikáját a hazai ügyekre nézve korlátozta, s azt megrótt ugyan, de azért eszélyes hallgatásra utasította, fentartatott.

A nélkül, hogy a legfelsőbb diploma tiszteletteljes elemzésébe bocsátkoznánk ez uttal, annak csupán rövid ismertetését kísértjük meg; ezt hirlapi állásunk, a közönség iránti kötelességünk, s ezen fontos kérdés fölött majd megkezdendő tárgyalások kellő megérthetése teszik elkerülhetlenné.

A császári legfelsőbb engedmény, vagy — mint a bécsi lapok írják — szabadságlevél, ismertetési szempontból Magyarországot illetőleg három részre osztható, u. m. az elsőre, mely a korona jogaira vonatkozik, a másodikra, mely az ország kormányát határozza meg, s a harmadikra, mely a megyei alkotmányt fogja életbe léptetni.

A korona jogairól szóló részben nyíltan, s egyenesen van kiemelve az 1723-diki törvényen alapuló pragmatica sanctio, vagy örökösödési rend, melynek s ősi alkotmányunk egyéb törvényei és szokásainak értelmében a király meg fog koronázni; s hibetően a nemzet jogai- és kiváltságainak épen tartása és megtartására megessküdni stb.

Az ország kormányát illetőleg a diploma visszaállítja a bécsi udvari kancelláriát minden függelékével, de mégis azon különbséggel, hogy míg azelőtt a kancellár a magyar törvény előtt nem tekintetett másnak, mint a király inokának, ki azonban idő mentével per abusum, a kormányzat minden szálát magához ragadta, s a törvényes és alkotmányos budai helytartótanácsot ő öök kiskorúságba süllyesztte, — ezentúl a magyarországi kormány törvényes fejének, annak minden ágában képviselőjének s a központi birodalmi kormány tagjának nevezetjük ki.

E pontban tehát a diploma nem az ősi magyar alkotmánynak, hanem az ezen alkotmánynon kívül hosszú idők során fejlett és sérelmes eljárásnak kifolyása; a birodalmi tanács pedig, melynek az adó, katonaszerzés s egyéb nagy fontosságú tárgyak megszavazhatásával az ország törvényhozásában a legkittünb szerep jutott, oly adalék a 48-dik előtti alkotmányos élethez, melyet a magyar ember csak az újabb idők eseményrovatában kereshet, vagy is ott, hol sine nobis de nobis annyi minden hajtatótt végre.

Ezen birodalmi tanács székhelye Bécs, tagjai részint olyanok, kiket Ő Felsége egyenesen nevez ki, részint pedig olyanok, kiket az engedménylevél szerint egyes országgyűlések a népesség és adózás aránya szerint fognak választás útján oda küldetni.

A magas hivatalok közé tartoznak még: a budai helytartó tanács, mely a nádor megválasztásai a tárnok elnöke alatt az ország politikai igazgatását vezeti, és

a királyi és hétszemélyes tábla nevezett alatt ismeretes fő- és legfőbb törvényszék; melynek egyik elnökeül vissza van ugyan állítva az országbírói tiszt, de a másik elnök, ki egyszersmind a követi táblának is alkotmányos elnöke volt, — értjük a kir. személynököt — nincs a visszaállítottak közt említve; nem azért említjük meg ezt, mintha valami lényegesnek találnánk, hanem csak azért, mivel a régi alkotmánynál van szó; azonban a törvényszékek rendezése iránt felbózottak olyanok, melyek épen nem zárják ki ezen magas hivatalnak szintén hatáskörbe vételét.

A harmadik, vagyis a megyei alkotmányra vonatkozólag vissza van állítva: 1. Az országgyűlés, melyre követeit a régi határaiak szerint visszaállítandó megyék, mint látszik, az 1847-diki törvényektől eltérőleg, nem választó kerületenkint, és szabad királyi városok s nem egyszersmind azon népes városok, melyek a most nevezett törvények szerint választó képességgel ruháztattak fel, fognak választani. 2. Visszaállítva a megyék is főispánjaikkal a megyei hatóság élén, mely kezdetben a főispán által a

megye nevezetességeiből alakítandó választmányból fog állani. 3. A megyei közgyűlések, stb.

A legfelsőbb diploma nemkülönben megemlékezik a horvátországi viszonyokról is Magyarországi irányában, s ennek megállapítása végett a bán utasítva van tartományi gyűlés összehívására, melyben a horvát nemzet kívánatát e nagy jelentőségű kérdés fölött kijelentvén, az vég megállapítás tekintetéből a magyar országgyűlésre utasítatik.

A szerb-vajdaság és a temesi bánát lakosai csatlakozás vagy nem csatlakozás iránti szándékuk kijelentésére az ujon kinevezett vajda által szüneteltetett fognak hivatótt. Mi azon reménnyel kecsegtetjük magunkat, hogy a legmagasabb akarat e téren kívánt eredményre találand.

Erdély szintén visszanyeri bécsi kancelláriáját, s Kolozsvárott az országgyűlést, mely mielebb összehívatótt rendeltetik; itt azonban nincs a fejedelmi szándok kifejezése, mennyire lehetne a magyar nemzetnek az egykor törvényesen végre hajtott, s egy éven tul életben volt ünöhöz kilátása!

A császári legmagasabb diploma biztosítja még a különféle vallásfelekezetek szabad vallásgyakorlatát s törvényeken alapuló jogait.

Van ezeken kívül a cs. legmagasabb intézkedésben még egy pont, melynek a jövő rendezésére nagy hatása lehet, s ez azon conferentia tartása, mely a hercegi-prímás elnöke alatt Esztergamban azért gyűlt össze, hogy a választási módot közelebből meghatározza.

Mi ezen conferentiának szívéből ohajtnak sikert, habár nem titkolhatjuk el ezuttal is azon meggyőződésünket, hogy Magyarorszában a mai és minden körülmények közt a magyar nép annyiszor kifejezett érzületével sokkal öszhangzóbb, s így sikert ígérőbb lesz, ha a választási jog megállapítására is az 1848-iki alap vétetik azon pontnak, melyet a provisoriumból kilépő kormány a nemzettil kibé- külésre választ.

Ugyancsak a „Pesti Napló“-ban b. Kemény Zsigmond következőleg ír: Ha rendes állapotban volnánk; ha évek hosszú sora alatt nem lett volna a multa hivatkozás joga töltök sequestrálva és az alkotmány említése bün; ha az országunkban addig ismeretlen szervezetek és functiók lehet- maradt volna hely a történeti pártok számára, és rá lehet- ne mutatni oly tényekre és irányokra, melyek a mostani változásokat egy rendezett párt folytonos és következetes működési eredményeül tünetnek föl; akkor talán mondhat- na egyikünk vagy másikunk, hogy menjenek tehát e párt tekintélyei Esztergamba, készítsék el az országgyűlés megnyitására igényelt javaslatokat, fogadják el érette a gáncsot vagy dícséretet, fogadják el a bekövetkezendő diadal báb- ját vagy a bukás szennjét.

Amde kiki tudja: hányszor emlegettük az egész nemzet egyértelműségét, s ha ez csak bizonyos nyomás ellenben lett volna is igaz, nem késégtele-e, miként az 1848-diki törvények, a közben jött európai és magyar forradalom, s az ezt követő erős és tartós visszahatás alatt a nézeteknek oly lényegesen kellett változni és módosulni, hogy a régi pártok régi jelszavai, zászlói s disciplinái alá többé nehezen sorozhatók.

Egészen új nemzedék támadt, számra majdnem több, mint összesen azok, kik a megyegyűléseken szónokoltak, tiszteket választottak, követeit küldöttek. Ezen contingens, mely alkotmányos életünk továbbfejlesztésénél szintén szereplendő, hihetőleg nehezen tudná magát beilleszteni a régi pártkeretek bármelyikébe is; míg viszont tagadhatlan, hogy számlál jelentékeny egyéniségeket, kiknek hatásuk lesz, mert nevék, tehetségük és becsességük van rá.

Aztán, ha e tekintetek értékkel sem bírnának, mindig szokásban volt az érett és hivatásos nemzeteknél, hogy rendes időben a politikai pártokat szemben, rendkívüli időkben pedig egymás mellé állították, hogy közösen cselekedve, együtt hárítsák el a nehézségeket, s váltva vezessék vissza az államügyeket ama normális állapotba, midőn a pártok a haza veszélye nélkül, stb. annak jóléte előmozdítására válhatnak külön.

Országunk helyzete különösen utal az egyetértésre, vagy legalább arra, hogy a vitát minden kínálkozó terén őszinte nyíltsággal megkísértstik nézeteinknek kicserélését, s ha véleményeinknek egyeztetése mindenben nem sikerülne is, legalább azon utolsó differenciák kijelölését, melyek a támadható pártárvolatokat nem a hazafiságban — mert ez egyik részről sem vonatik kétség alá — de a sikerre vezető eszközök megválasztásában elkülönzenek.

Az eszmék ily előkészítése, a törekvések ily tisztázása, és a mennyire lehet öszhangzásba hozatala nélkül, az országgyűlés, ismeretlen örökét találna ismeretlen erőkkel szemben, eredményre tán nem is vezetne éppen annál fogva, mert ezen törekvések kellőleg nem tolmácsolattak, nem fejtegetnek ki elég korán arra nézve, hogy egymáshoz simuljanak, s hogy egymást fölfogni és becsülni tudják, még akkor is, midőn küzdeni fognának egymással.

Senki sem vonhatja kétségbe az esztergami gyűlés országos fontosságát, s azt, hogy eredményeivel egyik előjosa- lata lesz az országgyűlés jó vagy balszerencséjének.

Ezen a Szelepcsényi korára emlékeztető, de nagy horderejű tanácskozmány csak abban találna fel sikerének kezességét, ha az egész nemzet ohajtását, a tényező erők és befolyások kívánatait ismerni, s ismervén a lehetőség korlátai közt kielégíteni bírta.

Nem egy vélemény- vagy pártárvolatára van szükség; de magára a közvéleményre.

Ereje a nemzet bizodalmaiban lesz, erőtlensége e bizodalom megingatásában.

Valamint tehát nem kételkedünk, hogy ő eminentiája a régi pártnevekre nem tekintve az ország kettőségeit, a ki hallgatattási igénytel bíró vélemények és érdekek képviselőit igyekezend a maga körébe gyűjteni: szintugy óhajtuk, s a haza ügyében tett szolgálatnak tekintjük, sőt reméljük, tekinti a közvélemény is azt, ha minden, ki meghívati fog, a mennyiben csak magánviszonyai engedik, nem utasítja vissza az ajánlóalkalmat elveinek érvényesítésére hatni.

✧ Igényteljes szózat. (Vége.) Az ahhozértük látni fogják, mikép tervünknek egyenesen a tisztá pénzérték alapjára fektettük; mint — szerintünk — minden más előttünk ismert, s másoktól ajánlt és használt mód- és rendszernek tisztább, — igazabb s következésképp jobbra. Mire im ez indokaink vannak:

a) Ha a határt nem pénzérték szerinti, hanem csakis földmilyenségi részletekre oszszuk fel, azaz régebbi modorban szolva: classificáljuk; ezen classificatióban vagy igen nehéz, vagy csaknem lehetetlen földmilyenséget, távolaságot stb., s ezekből önként következő előnyt vagy hátrányt oly tisztán számíthatni ki, mint igazságosan becselt pénzértékben; — De

b) Az az átkozott haszonlesz, csalásvágy, vehető e adható érdek, — mert alig tudjuk, mi méltó nevet adjunk annak a maig is meg nem dögült sátnak, mely viradtabbnak hitt korunkban is széljár, keresvén kit elnyel, hessen, — tehát e sátnal annyival inkább elvesztendő hatalmát, mennyivel bizonyosabb: hogy a megirtuk mód szerint plágára osztott földrészteltekben, csakis egyes személyek magános érdekeik legyezésével becsülni aligha lehet; mert mikor egész plágát becsülnék meg, akkor szinte ha tudatnék is az, hogy kik földrésztelteknek esnek abba bele; de hogy azt majd a nyilvános véletlene kinek fogja oda adni, előre megmondani lehetetlen lévén, — a kiosztandás bizonytalansága az igazságos becslésnek bizonyos garantiájul szolgálóland ugy-e?

Midőn e sorokat irtuk, azokat a nyilvánosságnak átadandók, nem vagyunk korántsem elfoglaltak azt hinni, hogy egy létrejövendő commassatio gyakorlati ténnyé vonatkozó valamennyi szükséges és célravezető ajánlatait megtennünk sikerült volna: és éppen azért nemis ez okból nevezettük igényteljes szózatnak e sorainkat; de nevezük azért, mert jogosan reménylünk, miszerint találkozni fognak olvasóink közül olyanak is, kik ezeket átnézik, megméri, ha azon alólinak nem tanáladják, megbírálják, s ha némi hely, idő-vagy korszerűtek leendhetnek abban, méltányolják, ha hibák, kijavítják, igazítják, s ha éppen rosszak és haszonvetetlenek volnának, elvetik, s csekély kis fáradságunkat az azal jutalmazandják, mikép azok helyett jobbakat, épebbeket, célravezetőbbeket irandának.

Be is végezzük szózatunkat már némi utószavaink kíséretével.

E czikk tán hosszú is volt annyira, „hogy — mint gyermek éveimben egy tanáromtól hallám — ha lábát az estvéhez veti, kiérhet bármelyik téli éjszakából?”

Vajha érne is ki, kezük avagy ha is éppen hajuknál fogva ragadva ki magával tepsedéstől éjjeléből, a régi mellett maradunk veszélyes elvnek ama puja embereit, kik vagy mert alszékony szemük vizket és fáj, irtoznak egy szebb reggel viradatának sugaraitól, vagy mert a sötétség zavarában szeretnék halászni mindig, előre haladni vonakodnak, s éppen mint benne született féreg a tornát: ugy ők is dedapjaiktól örökölt gazdasági rendszertiket hiszik és vallják legbiztosabban s dusbabban jövedelmező életforrásuknak!

„Minden kezdet bajos” — mondja a példabeszéd, és így, hogy a commassalándó birtok kezelésének megkezdése is, szinte csak egybe lenne kötve némi bajokkal, ki józan tagadhatná ezt?

Amde eltiltsuk-e a járt, tanulni kezdett kis gyermeket az első lépések megkezdésétől, csak azért, mert megbötlök, sőt elis eshetik olykor? — Majd megtanul biztosan lépni, s csak akkor fogja megismerni inkább: mi magosb előnyei vannak az önállásnak, az idegen támasz és a saját erőnkön járni tudásnak, a másoktól vezetetés nyomoru hátrányai fölött!

Ha azért, mert minden kezdet bajos, őseink is soha mit sem kezdetek volna meg: ugy mi ma késő kor unokái vajjon nem volnánk-e arra kényszerülve, hogy mint első szülők a paradicsomban: ugy mi is elszegényült korunk ez éppen nem paradicsomában, figefa, — s mitán nálunk még a sincs, talán éppen keserű lapu, — mert e már elég van, leveleiből készítettünk magunknak öltönyöket?

Ne irtózzék hát egy jóvalóval, egy tette kész ember se a kezdet bajaitól. Minél hamarabb kezdetünk meg valamely jót és üdvöst, annál korábban élvezendjük annak jótékony eredményeit. Ebből az egy életből ugy is csak anynyi miénk, mennyit saját korunk s egy később nemzedék jobb jövőjének megalapítására tettünk. „Mig beszélünk, szalad az élet,” mondja a nagy költő. Mint essőcseppek lehullnak egyre napjaink is, s éppen mint azok vizszálain a természet, — ugy az emlékezet napjaink is áldozathozó tetteinken megtört sugarai fildézendik egykor magunk s utódaink gyönyörködtetésére ama szivárványképeket, melyeket öntudatunk egén — mint annyiszor csalódott reményeink némi kárpótlását — mint annyi szenvedéseinkkel kibékítő jelképet a tettekben s önértetben jutalmazó Isten jobb kedvében idéz elő.

Tegyünk azért, mert majd ha naphaladtával, könnyű szivárvány, nehéz élet és avval minden minden elfogyott, ellebeggett, tenni nem fogunk többet! Ne legyünk önzők a nagy adósságot, a mivel a mi emberi nyomunk tartozik, gyermekeink, unokáink nyakába dobni oda; mert ki tudja mikor, előbb-e vagy később, de mindenesetre el fog kópanni ama végkalapácsütés, mely erőteljesnek vagy nyomoréknak bevégezendi emberyomunk ama lánczszemét, mely a korszakok végetlen nagy láncolatában egyik hettjét fogja

alkotni azon nagyszertű genesisnek, melyet a gondviselés, ez a senkinek nem felelős szerkesztő, a fogó bár, de el még sem fogó idő lapjaira szerkeszt! És miután amaz ominos kalapács éltünk óráján, s szívünk, keblünkben utolsó tütt, aztán nem tesszünk mi sem többet! aztán nem mi földjeinket, de a föld commassal minket.

Boda Sámuel.

✧ A Mezősegről, október 15-én, 1860. — Ha igénytelen sorainnak becses lapja bármely részén tér engedtetnék, ugy batoritva érzem magam a napi események elfolyt néhányáról részlehatlan öszintességgel szólni. Nem mulathatam el — mint e vidék lakosa — hogy a mező-szegelyi igen tisztelt földbirtokos urak és a nép közt oly testvéries odaadással véghezvitt tagosításról hallgassak. Mert ugyanis csoda a jelenben, midőn minden elemek egymás ellen háborognak, hogy az ide való nép és t. földesurak között oly irányadó engedékenységgel hajtatott végre a tagosítás. S dicséretére legyen mondva e község t. birtokosainak általán, kik eddig szinte minden tárgy felett hosszas per- vagy czivakodás után békültek ki, most ez általán érd kes ügyben a lehető legrövidebb szótáltság után minden szélsőségek s eshetett nehézségek félredobásával ejték azt meg. A határfölmérés még a mult évbe véget ért, s folyó 1860-dik év mindszenthavá 13-án mint utolsó tárgyaláson minden még felmerült bajak merőben elenyészett, 14-én a legnagyobb csendben még szebben és jobban mint az a testvérek között történni szokott, létre jött a közös belegyezőzéssel a térképi aránylagos kiszakítás, azaz hogy mindenki akarata szerint választott, s azután mindnyájok által mint elfogadott és helybenhagyott aláíratott. Még a nép (a felszabadult örségek is) külön tagban kívánták részleteiket, már most következik a földnek osztályok szerinti beosztása, (mi megtörtént) a felsőbb helyeni jóváhagyás, s tavasszal a tagok külön külön kiszakítása. Éljenek az ily községek birtokosai, kik megértve a jeleni helyzet fontosságát, mellőzik a mások hasznát, igényben vévén sajátjokat, s vivnak a kivándorlóért, nem engedvén a romlásnak indított szép hon egyszerű községi lakát rombadönteni, hanem javítanak mig javíthatnak, tartván azon közmondással: „Ora et labora, dabit Deus omnia bona.”

Nem mulathatám el egy alkalommal (habár mint itten nem is bi tokos, egy szölok megbízatlanul) s az érdekeltek nevében kőszönetet szavazok helybeli román lelkész t. Székán Filöp urnak, ki népét a jó utban most és mindenkor megtartotta, továbbá mérnök t. Tolvaj Benedek és cs. kir. járási tollnok t. Gyárfás József urnaknak erőlyes közreműködésükért, nem különben mgos Zejk Károly urnak (b. Radák István) született gr. Rédei Klára ő nagysága felhatalmazottjának) mint mondhatni a legjobb irányadó s engedelmeyezők, adjon az ég sok ily lelkész, mérnököt, hivatalnokot, s irányadó földbirtokost, s nyujtson nekik több éveket át szellemi és anyagi erő, hogy e honban több községekre terjeszthessék ki áldást nyujtó közreműködéseiket.

Hogy terményeinkről is szöljak, mi tisztán így áll: sok a szalma de kevés a szem. Szénánk csak van az Isten adta, de a nagyobb részesz vert; szölo terméstünk is van valami, de kevés a kilátás már, hogy olyan legyen mint a tavalyi kicsi de jó; a törökbuza termés is az évszakhoz mérve meglehető, de még sincs féltermésnél egy cseppel se több. Őszi vetéseinkkel is megkéstünk a sokszoros idő-változások miatt, s ez okon igen kevés a mezősegről érszén a zöld vetés.

Vidéki.

KÜLÖNFÉLÉK.

✧ A kolozsvári keresked. és iparkamara — a mint halljuk — újabban is folyamodott a m. helytartósághoz a már annyiszor visszautasított takarékpénztári szabályok megerősítéséért. Ezuttal azon körülményre utalt, hogy a magyarhoni hasonló intézeteket mind szerkeztükre, mind hatásukra nézve a legcélszerűbbeknek nyilvánítja maga a birodalmi tanács is. Valóban sajnos dolog, hogy e közhasznú intézetet eddig egy elavult elv miatt nem lehetne nálunk létesíteni.

✧ Ugyancsak e kereskedelmi kamara indítványozta az orsz. postaigazgatóság előtt, hogy a postahivatali órákat Kolozsvárt terjeszték ki legalább esti 8 óráig, miután a pesti posták rendszeren este felé érkeznek s most gyakran csak másnap lehet a hírlapokhoz, levelekhez jutni; ezen kívül indítványozta, hogy a postakocsik naponként kétszer járjanak Kolozsvár és N. Várad között, mint hogy a gőzkocsik is kétszer érkeznek N. Váradra. Mindkét intézkedés a legnagyobbob elismerésre találta a közönségnél.

— A „P.H.” írja, hogy b. Vay ő exeljától három leirat érkezett. Egyik tudatja, hogy ő exelja és Szögyényi László ur ő exelja a hiségi esküit O Felsége kezébe letették, a másik az országgyűlés melőlbi összehívását illeti, a harmadik a magyarnyelvnek mint hivatalos nyelvnek azonnali visszaállítását hagyja meg, ugy a közigazgatási mint a törvénykezesi hatóságoknak. Mindhárom leirat magyar nyelven van szerkesztve. A „Fortschr. pedig arról értesül, hogy a csend-örség Magyarországon megszűnik s helyette a szokott biztonsági örség (a pandurok) állíttatnak vissza.

— A „Wanderer” levelezője következőleg ír Pestről: „Mint már tegnapi levelemben megjegyeztem, nagy embertömegek járkáltak az utcákon, miket a szép idő és a világítás hire csalt ki. Ez elmaradt ugyan Benedek rendeletéből, de a tömeg azért egyre növekedett. Ekkor rögtön a hatvani, váci utcáról a váci utról 4—500 kisebb nagyobb utcagyerekek érkeztek, kik macskazene módra elkezdtek füttyölni, kiabálni. Csakhamar az egész utca megtelt néppel. A „Magyar király”-nál az első emeletben egy stereoskop kiállításban több ablak ki volt világítva, miket kövekkel bedobáltak. Erre felszabadult álló örségek törtek elő, s minden előleges felhívás nélkül szuronyonnyal támadtak és sokat megsebesítettek. Ekkor a tömeg visszatolongott a váciutczán és a „Kristóf”-térén át, hol újabb támadások történtek. Levelező többek közt látta, a mint a váci-utczában egy örség

rögtön, mivel négy házzal odább a „Korona” kávéház előtt egy hang hívta őt, vezényszóra csatárlánczra oszlott, s szuronyt szegezve rohant előre, mely alkalommal szintén több sebesülés történt. Többek közt egy ur, ki szorosan egy ház mellett valakivel beszélgetett és mit sem tett, két szurást kapott; a „Flaskó”-hoz címzett vendéglőbe három sebesült vitetett. A „Zrinyi kávéház”-nál szintén tüzesen folyt a dolog, ott gyalogság és lovasság működött. Egy szabólegény mestere lakásáról a váciutczán haza akart menni, de midőn az utcára lépett, egy arra rohanó örség vezetője által fejbást kapott, összeomlott, s még azután 4—5 szurást kapott. Ekként szenvedett egy csapat oly ember, kik az egész botrányban semmi részt nem vettek. A gyermekeket nem is kellett volna a belvárosba eresztetni, s általában a tanács legokosabban cselekedett volna, ha semmi világítást nem rendelt volna, mert akkor bizonyára nem került volna ily kihágásokra a dolog. — A ki a gyermek-cravallban bűnös volt, azt szigorúan meg kellett volna büntetni, de ehez általában nem lett volna vérontás szükség.

— A következő levelet vettük közelebből: T. szerk. ur! Becses lapjában a nemzeti fejlődések képesarnakáról azon észrevétel tetetett, mintha az a Magyar által kiadott képek átdolgozása volna. Elismerem, hogy ez észrevételre a referens jogosítva volt azon körülményből, hogy az új kiadás alá az van írva: „második, Barabás által javított kiadás.” Miután Magyarai és én is ugyanazon képet csak olyan-nak rajzolhattuk a minő volt, azonban M. képei a festészet szabályai szerint is hibások, értelmezhetette a referens a „javítást” ezen képekre; amde tetteg nem ugy van. A javítás alatt mi azt értettük, hogy az általam lerajzolt és köremet-szett képeket Barabás festői szempontokból kijavította. En azokat részint egyesek, részint az orsz. muzeumban megtalált arcképekről, részint az illető fejlődések pénzéről rajzoltam, s képes vagyok kimutatni, hogy melyiket melyik kép vagy pénz után? Természetes, hogy megnéztem a M. képeit is, de azoknak felhasználására nem volt szükségem, minthogy azoknál tökéletesebb példányokról dolgozhattam. Így legkevésbé sem éreztem kötelességemnek Magyarai nevével ott megemlíteni, hol az összekeresés szerény érdemét magaménak tartom; s további félreértés kikérülése végett az ezután nyomandó képek alul ki is hagyandom a „második kiadás” szavakat. Maszák Hugo.

— A „P.H.” írja: „Az igazságnak ismét egy adója lönlerőva. A Fejedelem, korszor egyháznagyunkat, Lonovics József egykori egri érsek ő exeját, belső titkos tanácsosi rangjába, s a sz. István rend birtokába ismét visszahelyezé. Hazánk újjászületése, a magas tehetségű államférfi közreműködését fájdalommal nélkülözi.”

— Megjelent „Közhasznú nagy-enyedi naptár az 1861. évre.” Ince János ref. lelkész szerkesztése mellett kiadja Lőcsai Sp. Lajos. A jövedelem fele az enyedi szegények javára van szentelve. A szorosan naptári részen kívül hozza N. Enyéd történetét, melyből a legutolsó véres eseményeket tán jobb lesz vala később idők történelmének hagyini bírálat alá. Ez évizet a kiengesztelődésre tanított. Fáj a seb, de lassan beheged elgondolva, hogy nemcsak mi szenvedtünk, de szenvedett minden nemzetiség az eszeveszett polgárháború szomorú napjaiban. Talán sokan törődve bántak meg tetteket, s ha azt tevék, Isten bocsásson meg, ember feledjen. Az említett naptár a szerkesztő tollából hozza meg néhai ref. püspök Antal János érdekes életrátát; egy persa rege fordítását Koczube után, s egy néhány adomát. A naptár ára 30 kr. o. é.

— A Genuában megjelenő „Correspondentia Italiana” jelenti a következőt: „Tegnap óta az utcákon több magyar embert lehet látni nemzeti öltönyeikben, kik a város figyelmét főleg magukra vonják. Midőn közülük néhányan tegnap a „Concordia” kávéházba léptek, akaratlanul is demonstratióra szolgáltattak alkalmat; a jelen volt olaszok: „evviva l'Ungheria” evviva l'Italia, evviva kiáltásokkal fogadták őket, s egy-egy hevenyészett banketheni részvételre szólítottak fel. Mint halljuk, ezen urak Nápolyba, s különösen Garibaldi táborába mennek.”

Nemzeti színház. — A helybeli színtársaság Follinsz igazgatása alatt 28-dikán kezdé meg előadásait, Jókainak „Szigetvári vértanúk” című drámájával. Zrinyi Miklós szerepét Ufalusi vitte; e bőbeszédű szerepben nem levén meg azon hősi méltóság, melyet Zrinyiről képzelhetünk, annak képviselője sem volt képes előállítani e nagy hősi eszmé-nyüket. Alttalában e mű nem kedvez arra nézve, hogy az újdön érkezett tagok tehetségéről ítéletet mondhasunk, s még egy pár előadást be kell várunk. Ufalusiné (Mária) kellemes színpadi alak, s hangja tiszta, könnyű. Tóthné (Anna Mária) szavallatában sok mélységet tüntetett ki. Boér (Csáki) Komáromit (Juranics) a közönség részvétellel fogadta. Molnár (Szelejman) ugy látszik egyike a társaság jobb tagjainak, és Rajz is (Szelm) jó felgóság, s meglepő szavalása által kiittintette magát. A drámát megelőzte az „Üdvözlés 1. szakaszban” a „Szózatot” és magyar „Hymnuszt” adta elé a férfi- és nő személyzet. A színpad szépen volt díszítve. Erdély- s Magyarhon címere egy korona alatt, melyet nemtöként fehérbe öltöztetett kis leány koszorúzott meg. A Hymnus éneklése közt transparent bocsátottak alá, melyre a Hymnus első sora volt felírva: „Isten áldd meg a magyart.” A rubatár valamint a kivilágítás méltó dicséretet érdemel. — Szerencsét és sikert kívánunk az új igazgató-nak s társaságának.

POLITIKAI HIREK.

— Turin, okt. 24. Ma az „Opinione”-nak egy vezércikke a miniszteriumot arra szólítja fel, hogy Dél-olaszország ügyeit gyorsan intézze el s a sereget az országnak Ausztria által fenyegetett pontján őszpontosítsa.

— Milano, okt. 25. Capua helyett mint birlik, C a s e r t a jutott volna a garibaldi kezébe. Cialdini most Garibaldival egyesülve, a felső Volturno mellett működik ezen két város ellen. Az gya-

nitják, hogy Gaeta ellen legközelebb támadás leend. Victor Emanuel Venafrobán van.

Turinba néhány nap előtt a porosz kabinet egy jegyzőke érkezett, melyben Schleinitz ur kormánya alapelveit és nézeteit felszínre hozza; ezek tudvalevőleg az olaszországi előzményeknek nem igen kedvezők, s Szardínia politikája porosz részről igen éles kifejezésekben ugyancsak megrovatik. Midőn gróf Brasser de St. Simon a kérdéses sürgönyt Cavournak felolvassa, ez kijelentette, hogy ő soha sem tagadta azt, miszerint az általa követett politika diplomatiái szempontból nem igazolható; éppen azért nincs is neki semmi kifogása, Poroszország nézetei ellen. Szardínia nem cselekedhetett másképp, sőt a rend érdekében egyenesen kényszerítve volt, a nemzeti mozgalom élére állani. Helyében Schleinitz ur is ugyanazt tette volna, mert egy hazafi s a forradalomnak ellensége — csak ily uton menthette meg Oleszország ügyét. Németországban a nemzeti mozgalmak más irányt követnek, mivel ott semmiféle idegen befolyás nem uralkodik. Ha Oleszország ugyanazt a szerepet játszaná Németország irányában, mely Italia szerencsétlenségére Ausztriának jutott, — ugy ott csak oly események feltűnése jelentkezett volna, mint Italiában. Ő, Cavour, elégszer tett ajánlatot az olasz kormányoknak Ausztria közös megtámadására, s Oleszországból kiűzítésére; de ezek éppen Ausztriától függésük s hozzá ragaszkodásuk által, a végsőig hajtottak az olasz nemzetet, úgy hogy már most Italia nem lesz előbb kibékíthető, mint akkor, ha egységében jövőjének biztosítékát kezei közt látja. Szardínia — bármily szigorúan bíráltassék is meg föllépése Poroszország által, — éppen Németországnak tett nagy szolgálatot a maga politikája által; s ő hiszi, hogy a jövő egészen más ítéletet fog mondani föltette. — Turinban azt hiszik, hogy Poroszország e jegyzéken túl mitsem kísért meg Italia ellen.

Victor Emanuel király Grottamarében a nápolyi küldöttségnek következő szavakkal fejezte ki köszönetét:

„Bennem nincs nagyravágás; azonban Oleszországot s annak függetlenségét szeretem; ezen ügynek szentelém egész életem működését. Ama lépés, melyre eltökéltem magamat, merész, s ellenségeimet Európában fölizgathatja. De Oleszország szabadságának létesítése végett semmi veszélytől sem ijedek vissza. Oleszország az eddiginél jobb sorsra méltó. Fiai, mint száműzöttek, egész Európában szét voltak szóva; ideje, hogy az olasz nép végre föluduljon fájdalomaiból, s hogy Oleszország nyugodtan s függetlenül éljen. Már előbb is enyhíteni akartam volna fájdalmaitokat; azonban ebben számos nehézségek gátoltak meg engem. Ti biztok bennem; s meg lehetek róla győződve, hogy minden törekvésem a közös célra lesz szentelve. Ezen míven Isten segítségével, egyetértésben s rendben végrehajthatjuk. Én katona vagyok s szeretem a rendet. Ha Oleszországból erős nemzetet alakítandók, teljesíteni fogtam életem álmát s azon tervet, melyet trónraléptemkor tüztem ki magam elé. Összes polgáram megbizonyítják nekem, hogy egyenlően bátrak. A lombardok aránylag nem csekélyebb bátorságot tanusítottak, mint megpróbált piemonti alattvalóim s hősileg harcoltak. Némelyek kétségbe akarták vonni a toskánaiak katonai maguktartását; ezek azonban a legutóbbi hadjáratban bizonyítványait adák annak, hogy régi katonáimmal megmérkőzhettek. A romagnaiak izgalták vitézségük régi hírét. A nápolyiakat ismerem; 1848-ban Goitónál elszámtan s bátran láttam őket harcolni oldalam mellett. Egy királynak nagy szorongatásokkal kell küzdenie, azonban abban talál jutalmat, hogy saját népének jólétét megalapíthatja. Nem foghatom föl, hogy miként lehessen más módon uralkodni. Én csak akkor vagyok boldog, ha a népet körülem boldognak látom. Én mindig azt hittem, hogy a becsületesség s igazság képezik a legjobb politikát. Ama cél, melyet magam elé tűzök ki, nemes; az népeim akaratát által szabott ki; s annak elérésére kell törekednem.”

Rómából írják: „Itt nem lehet két lépést tenni a nélkül, hogy az ember ilyen vagy olyan egyenruhájú francziába ne botoljék; itt máris 8 szezred gyalogság van, s kettőt kivéve, a többihez tartozó katonák mind a solferinói érdemjellel vannak díszítve; ezenkívül van itt tűzértség, huszárság, egy csapat a mérnöktestből s két zászlóalj vadász, mindegyik 1000 emberből áll. E hó 13-án itt egy — állítólag — Párisból érkezett napiparancs híre keringett, melyben a hadügyminiszter, e megváltó csapatokhoz többi közt oly szavakat intéz, hogy minden perczen készen tartsák magukat az indulásra egy oly ellenség ellen, kit már a mult évben földre tiportak. Itt azt hiszik, főleg a francziák, hogy Ausztria Velenczében előőrsöt képezi azon coalitiónak, mely szerintők a legitimítás képviselői közt már megkötöttet volna, s melynek célja, akadályozólag beavatkozni az olasz egységi törekvésekbe, s a melynek éppen azért idejekorán kell ellenszegülni. Piemont hasonlólag minden másra számolni látszik, csak békeke nem. Így az ezredek száma 64-re emeltetik, s ezenkívül az eddigi zászlóaljszám minden ezrednél egygel-egygyel szaporítottatik.

Hirlik, hogy a Capua előtti utolsó összecsapásban, Menotti s Garibaldinak egyik fia, elesetek; a tény azonban még kétes, valamint az is megerősítésre vár, mintha a dictator másik fia a nápolyiak fogságába esett volna.

A „Havas“ ügynökség kifáradhatlan azon hírek közlésében, melyek a garibaldiak megveretéséről, tönkresilányításáról szólnak; így egy sürgönye az Isernia mellett történt közelebbi csatáról szólván, azt mondja, hogy ott a garibaldiak egy hadtestét a kir gárda és lövészek teljesen szétverték, mely alkalommal különösen a Von Michel parancsa alatt álló csapatok tüntették ki megokat, kik a megverettek közül sok foglyot, köztük főbb tiszteteket is ejtettek. Azonban ezen ütközetről egyéb, tán az igazsághoz hűvebb sürgönyök is érkeztek Turinban, melyek szerint a Isernia melletti csata nem a garibaldiak, hanem a piemontiak ellen vívatott, s melyet ezen utóbbiak teljesen megnyertek, ejtvén a nápolyi királyi csapatokból 750 foglyot, kik között van két tábornok.

Nem csak Orosz- és Franciaország, de Garibaldi e harcokdedvelő népevezér is a congressust ajánlja. A nápolyi „Independenteben“, melyet Dumas szerkeszt, Garibaldi egy cikket ír, melyben Európa nyavalyájának azt állítja, hogy az európai hatalmak, nagy szárazföldi seregeket kénytelenek tartani. Anglia és Franciaország szoros szövetségét a béke azon utjának tartja, melyen az elnyomott nemzetek igényeit könnyebb szerrel ki lehetne egyenliteni. E szövetség magva lehet egy európai confederatió, mely körül Oleszország, Spanyolország, Portugallia, Magyarország, Belgium, Svájc, Görögország és Rumelia gyülekezzenek. Természetesen a többi megosztott nemzetiségek, mint a szláv, celta, german és scandinav, sem maradnának e politikai regeneratió kívül, melyre őket a század geniusa hívja. (P.H.)

Páris, okt. 21. A „Wanderer“-nek írják: Ma azt a hírt hozta Bécsből a táviró, hogy holnap, 22-én az osztrák országok számára alkotmány fog kibírdettetni, s a régi magyar alkotmány helyreállítani. Soha se okozott hir nagyobb és általánosabb meglepetést. Ezen eljárást itt a politikai körökben a legkülönbözőbb szempontból nézik és ítélik. Hanem abban egyetért valamennyi vélemény, hogy az osztrák kormány, ha olyan alkotmányt ad, a mely képes az alatta levő népek kívánságait kielégíteni, magát a reá váró feladatok legnagyobb részét legyőzhető állapotba helyezni. A pénzügyvilágban ezen intézkedést közel kitörendő háboru előjelül tekintik, s nem lehetne csodálkozni, ha a Bécsből érkező jelentés (mely mellékesen legyen mondva, itt-ott kétlésre talál) árcsökkenést okozza.

Páris, okt. 22. A francia lapok, mint előre lehetett várni, az „A. Allg. Ztg.“ szerint igen bizalmatlanul, sőt ellenséges hangon ítélik meg az osztrák-engedményeket. A sugalmazott sajtó jelesen azt hiszi, hogy Magyarország a nyert engedményekkel nem leend megelégedve, mivel „régí alkotmányát“ követeli.

Páris, okt. 20. A közvélemény Angliában, mely az olasz forradalomnak kedvez, gondolkodóba ejtette a minisztereket, s ezen aggodalmak nemcsak hogy szóba hozattak a koblenzi találkozón, hanem e föltűt a porosz kabinetre is nagy hatással voltak. — Különbön itt ilyféle helyzetre fektetik bizalmukat: Anglia visszavonja magát a szárazföldi hatalmaktól, Poroszország el van hagyatva Angliától, Oroszország Poroszországtól, s ekkép a pétervári kormány aligha fog saját kezére oly vállalatokba bocsátkozni, melyektől semmi anyagi hasznót nem várhat, ellenben a legkellemetlenebb bonyodalmaknak teheti ki magát.

Páris, okt. 24. A mai „Constitutionnel“, a francia politika Oleszországban“ című cikket közöl a szerkesztősi titkár aláírása alatt. A cikk, mely félhivatalosan tekinthető, erőlyes visszautasításával kezdődik azon vádaknak, melyek a császár kormánya ellen egyfelől ezek által emeltettek, kik szemére hányják, hogy Oleszországban be nem avatkozik a forradalom miatt, valamint másfelől azok által, kik az olasz mozgalmat minden következményében gyámolítva akarnák látni Franciaország által. A francia politika, sem egyik sem másik uthoz nem ragaszkodhatott, legelvitázhatlanabb elvei, leglényegesebb érdekeinek kockáztatása nélkül.

Ha a császár Oleszország ellen lép föl, megtagadta volna eredetét, elvesztette volna azon jellemét, melyet ő az általános szavazat által nyert, mi őt választá, megfosztotta volna magát azon tekintélytől, mire Franciaország uralkodójának Európa jólétéért okvetlen szüksége van. A császár annál inkább szolgálatot tesz a tekintély elvének, minél méltányosabb volt a népek irányában. Másfelől a beavatkozás nem lehetne soha más, mint a felsziget katonai elfoglalása. Mit mondott volna erre Oleszország, mit Angolország, mit Európa? Az így védett felszigetben egy francia Oleszországot szemléltet volna.

Éppen oly lehetlen, éppen oly veszélyes volt volna a másik magatartás. Az részesevé tett volna bennünket a forradalmi helyzetnek, szakítást idézett volna elő Orosz-

Poroszország- és Ausztriával, általános háboruba bonyolított volna bennünket. De hátha a császár változtatta volna szerepét; ha a forradalom mérséklője (moderateur), annak fejévé válik; ha békebírája (pacificateur) ijesztőjévé lesz; ha békebíró a súlygyen kérdéseiben, illetőségének jogcímét elveszti; ha a nemzeti akarat képviselője, csak egy párt eszközévé válik. Így Eranciaország nem támogathatja Oleszországban sem a forradalmi bekelezéseket, sem az absolutista reactiókat. Mely utat kell tehát követnie? A cikk itt áttér minden európai nagyhatalom politikai helyzetének méltánylására, Oleszországot illetőleg, s ebből azt következteti, hogy a congressus lehetséges. Itt kijelöli Franciaország szerepét s következő szavakkal végzi: „Egy szervezett és erős Oleszország ezentul európai érdek, s ha Európa megadni akarná ezen érdeknek magas bíraskodási cselekménye által a szükséges szentesítést, épp oly előrelátónak (prévoyant) mint igazságosnak mutatná magát“

Azon aggodalom, mintha Ausztria védelmi helyzetéből támadóba kilépni szándékoznék, sünni kezd, mióta Párisban tudni akarják, hogy Napoleon s az orosz czár ismét közelednek egymáshoz, Russel lord pedig, a pétervári angol követhoz intézett sürgönyében, Italiára nézve a benemavatkozás elve mellett nyilatkozott.

Berlin, okt. 22. A „B. u. H. Ztg.“-nak „jól értesült forrásból“ írják: Azon alkudozások, melyek újból folytak Angolország és Ausztria között arra nézve, hogy Ausztria az Adriai tengeren engedjen át több pontot Angolorzágnak, a hol ez hajóhad állomásokat szándékozik berendezni, okozói az Oroszország és Ausztria közt támadt feszültségnek, mely az utóbbi heteken lett észrevehető. Franciaország ezen alkudozásokat jól felhasználta, az Ausztria és Oroszország közötti kibékülés megsúlyosítására, s arra, hogy legalább egy csöpp ürmet szívárogtasson a barátság poharába. Párisban egyébiránt meglehetősen bizonyossággal néznek annak elébe, hogy Ausztria Piemontot meg fogja támadni. Párisi hírek szerint az ottani hadsereg egy része oly indulásrakész lábbon van, hogy minden pillanatban délfele irányozható.

A varsói találkozón, mint onnan 26-ról írják, a nyavalya is megjelent hogy rövidítse a tanácskozások nehéz dolgait. Az özvegy anyacsászárné súlyosan megbetegedvén, Sándor czár az nap 1 órakor elutazott, az ausztriai császár és a regens horczeg délután utaztak el.

Varsóból okt. 23-ról a „Presse“-nek írják: „Az itteni színház pábolyában hiába keresné a lengyel delnök koszorúját. Az ország nemessége, mely ilyenkor már Varsóban szokott lakni, a conferencia tartama alatt nem kívánt jelenlenni, a hátramaradt közönség pedig szándékosan távol tartja magát minden nyilvános ünnepélyektől. A tegnapi díjlövésen oly rendkívül kevés néző volt jelen; a közönség inkább csak szegény emberek, taláros lengyel zsidók, droskekocsisok és snapsz-árusokból állott. Gorksakoff hg, a helytartó ma este akar bált adni, de alig lesz képes csak megközelíthetőleg is annyi delnöt gyűjthetnie össze, mennyit egy ily ünnep kíván. A nemesség egyszerre külföldre, vagy falura repült, s az anyáktól szép leányaitak tánczra vagy az udvari ünnepélyek díszére kicsikarhatni felsül minden kísérlet. E czélból még Párisba is táviratoztak, s talántán sikerül onnan ma este a vasuton néhány darab szépet kaphatni.

Ujabbak. — Turin, okt. 26. Az „Opinione“ egy vezércikkében azt mondja: Noha Cavour a parlament előtt azt erősíté, hogy nem fog Ausztriával háborut folytatni, Európa mégis tudja, hogy ez kikerülhetlen. Vele nem c z e felszabadítását nem lehet elhalasztani, a nélkül, hogy Oleszországban a béke helyreállítása ne késleltessék.

Milano, okt. 26. Nápolyi területen 55,000 piemonti katona áll, ezek közül 10,000 Nápolyban szállt ki, 2000 Manfredoniában van, s a többi az Abruzzókon vonul át. A hadműveleteket Victor Emanuel személyesen fogja vezetni. A nápolyi csapatok, melyek még Nápoly északi részének nagyrészt birtokában vannak, Capua és Gaeta felé vonulnak. Állítják, hogy V. Emanuel 4 hónapig szándékozik Nápolyban maradni, és az első olasz parlamentet ott hívja össze. Cavour novemberben érkezik Nápolyba. Garibaldi a st. elmoi erődt szétrombolását rendelé meg.

A „Times“ Nápolyból, e hó 23-ról jelenti, hogy Türrbtk parancsot kapott a dictatortól, — hajóra szállásra készen tartani magát; a rendeltetési hely bizonytalan; a magyar legio az expeditionnak egy részét fogja képezni. („Wand.“)

Mind azt hiszik, hogy Victor Emanuel, legott az általános népszavazat eredményének közzététele után, hadseregének élére állván, II. Ferencz királlyal végez. A piemontiak Cialdini alatt Isernia és Venafro közt pontosulnak össze; a nápolyi csapatok Capuába vonulnak vissza, melyet nemsokára ki fognak üríteni.

Turin, okt. 27. Az első piemonti hadoszlop Nullo ezredes alatt a fölkelő parasztok által megsemmisített. Iserniában a fölkelés elnyomott, a város majdnem elhamvasztva van.

Francziaországban rendkívüli előkészületeket tesznek a jövő évre. Minden francia seregreddhez egy-egy úgynevezett tartalékszázalój csatolnak. Ekkép a kormány minden pertelben 100,000 főnyi tartaléksereget fog összehívhatni.

Varsóból írják ok. 26-ról, hogy a varsói özszejövetel mind végig megtartotta tisztán személyes jellemét. A fejedelmek s minisztereknek utolsó csótörtökön tartott tárgyalásukon, semmi szerződés iránt nem végeztek, s általában semmi egyezkedés nem történt, s még csak jegyző-könyvet sem vittek.

Turinból okt. 27-kén Victor Emanuel ma Teanoba érkezett, s holnapután a casertai táborba menend. A nápolyi csapatok a Garigliano mögé vonultak vissza s összeütközés nem történt. Ugyan onnan írják 28-ról, hogy a nápolyi semmisítő törvényszék 28-kán fogja a nép szavazat eredményét kihirdetni. A király hótfőn vagy kedden fog Nápolyba bevonulni.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE october 27-kén.

Állam-adósság.	penzben	áruban		penzben	áruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 frt.	75.10	75.30	Ausztr. államvaspálya	254.50 255.—
5%-os metalliques	100 frt.	64.25	64.50	Nyugati vasut	178.— 179.—
Földtehermentesítések.				Pardubitz vasut	111.— 112.—
5%-os magyarországi	100 frt.	67.25	67.75	Tiszai vasut	147.— 147.—
5%-os bánsági, horvát és szláv	100 frt.	65.—	66.—	Déli vaspálya 60% (ex div.)	144.50 145.—
5%-os erdélyi	100 frt.	64.50	65.—	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	149.— 149.50
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	100.— 105.—
Trieszti db.	100 ft pp.	109.—	111.—	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20.— 22.—
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	93.—	94.—	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	55.— 57.—
Budai városközség db	40 ft a. é.	38.—	38.50	Váltók (devisek)	
Eszterházy	40 ft pp.	83.—	84.—	Három hónapra.	
Salm	40 ft pp.	36.50	37.—	Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3%	113.60 113.75
Palfly	40 ft pp.	35.—	35.50	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2 %	— —
Clary	40 ft pp.	35.50	36.—	Berlin 100 tallér (150 ft ausztr. értékb.) 4 %	— —
St. Genois	40 ft pp.	35.50	36.—	M. Frankfurt 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 %	113.70 113.80
Windischgrätz	20 ft pp.	23.—	23.50	Hamburg 100 márk-bankó ft. 75 ft 85 kr) 2 1/2 %	100.25 100.35
Waldstein	20 ft pp.	25.25	25.75	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/2 kr) 4 1/2 %	132.76 132.80
Keglevich	10 ft pp.	13.50	14.—	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2 %	52.70 52.80
Részvények.				Pénznemek.	
Nemzeti bank ex div.)		746.—	748.—	Korona	18.35
Hitelintézet 200 frt.		167.20	167.40	Császári arany	6.35
Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt.		538.—	540.—	Reczés arany	6.34
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.		398.—	400.—	Napoleons'or	10.62
Tri-szti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.		160.—	180.—	Orosz imperiale	10.94
Budapesti lánchíd 500 ft pp.		360.—	370.—	Ezüst	133.—
Éjszakai vasut		1823.—	1824.—	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	33.—

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(1130)

(1—1)

Eln. sz. 3521. 1860.

Hirdetmény.

A magas cs. k. vallás és közoktatási miniszterium indítványára méltóztatott Ő cs. k. apostoli Felsége f. év szeptember 30-kán kelt legf. határozatával megengedni:

- hogy jövőre a nagyszabású cs. k. jogakademián a fogalmi szolgálat jelöltjeire nézve fentartandó három évi tanfolyam mellett egy négy évi tanfolyam is nyitassék oly hatállyal,
- hogy ezen akademián azon nyilvános joghallgatók, kik ezt a négy évi tanfolyamot szabályszerűleg végezték, bármely ausztriai egyetemnél minden akadály nélkül a jog- és államtudományi szigorlatokra bocsáthatassanak és tudori rangra emelthezessenek;
- hogy űk azonban — ha erdélyi bészülöttek — a tudorrang megszerzése nélkül is a három elméleti államvizsgálatok letétele által, melyeknek Szebenben leendő letételére nekik egy jogtörténelmi vizsgálati bizottmányuk ugyan 11 leendő felállítását által alkalom fog nyújtani, — ügyvédségre bocsáthatassanak Erdélyben, magában értelelőleg, a különben erre nézve fenálló szabályok megtartása mellett;

4) hogy egyébiránt a jogakademia eddigi belszerkezete, nevezetesen annak igazgatására, az akademiái fejelem és az évi és félévi vizsgálatokra nézve, mint eddig úgy ezután is fennmarad.

Oly ezelőből, hogy ezen legfelsőbb határozatok életbeléptetessének, a magas cs. k. vallás és közoktatási miniszterium f. év október 10-kén 15039 sz. alatt kelt rendelte által ezen állandó tanfolyamok mellett átmentit intézkedésekép a közelebb következő három évre egy pótlólagos tanfolyamat hozott be, hogy abban mint negyedik évből azon joghallgatók, kik 1859/60 iskolai évből végezték a három évi tanfolyamot, a legközelebb következő évből, — azok, kik 1860/61-ben fogtak végezni, az arra következő évből. — és azok, kik 1861/62-ben fogtak lesz végezni, 1862/63 iskolai évből taníttassanak azon tárgyakból, melyek az egyetemi hallgatókra nézve feltétlenül vagy viszonyosan kötelezettek, és melyeket űk eddig a három évi tanfolyamukban nem hallgattak ezek a következők:

I. a téli félévben: erkölcsan, német birodalmi és jogtörténet; küzönséges német magánjog, és hűbérjog;

II. a nyári félévben: pandekták: jogbölcsélet, igazgatástan (belső igazgatási országlatlan vagy rendőri tudomány és művelési országlatlan);

Ellenben azon joghallgatók, kik már az idén beálltak az első évből vagy még ezután fognak beállni, és szándékuk van a négy évi tanfolyamot végezni, kötelesek azt egy okserű, egy részről a három tanfolyam céljainak is megfelelő, más részről az 1855 október 2-ki törvénnyel (birod. törvl. 172. sz.) a jogakademiákra nézve előszabott tanrendszerhez lehetőleg közelítő terv szerént még most megkezdeni; ez a következő:

I. évfolyam, téli félév: a romai jog története és intézményei: német birodalmi és jogtörténet; ausztriai történet;

nyári félév: pandekták, erdélyi jogtörténet; ausztriai történet;

II. évfolyam, téli félév: magyar — szász jog, közönséges német magánjog; hűbérjog és erkölcsan;

nyári félév: egyházi törvény; protestans egyházi jog; ausztriai országisme; jogbölcsélet;

III. évfolyam, téli félév: ausztriai büntetőjog; ausztriai polgárjog; politikai gazdaságtan;

nyári félév: ausztriai büntető perrend; igazgatási országlatlan;

IV. évfolyam, téli félév: bírósági eljárás; ausztriai pénzügyi törvénytudomány;

nyári félév: bírósági eljárás; közigazgatási törvénytudomány; kereskedelmi és váltójog, és bányajog.

A három évi tanfolyam terve lényegében az eddigi marad meg.

Azon tanulók, kik mostantól kezdve állanak be az első évből, mindjárt kezdetin tartoznak nyilatkozni, ha a három vagy a négy évi tanfolyamot akarják-e végezni, és a már egyszer tett választásukat tanulások folyama alatt többé nem változtathatják.

Ezen új intézkedésnek kezdete hétfőre, u. m. f. év október 29-re tűztetik.

Azok, kik mostan, miután végzési bizonyítványukat már kikapták és a három évi tanfolyamból kiléptek, a pótlólagos tanfolyamot még végezni szándékoznak, figyelmű tekintetben ép úgy mint a többi rendes joghallgatók újból az akademiái hatóságnak tartoznak magokat alávetni és ezen tanfolyamra az akademiái igazgatáságnál maga rendén beírni.

Az erdélyi cs. k. helytartósági elnökségtől.

Nagy-Szeben, october 24-én, 1860.

(1131) 21072. 1860.

A magas belügyminiszterium jelen hó 15-kén — szám alatt kelt nyilatkozata szerént egyetértve a magas cs. k. hadsereg főparancsnokságával és a magas cs. k. pénzügy miniszteriummal az egy kalona legénynek strázsamestertől és az azzal egyenlő rangoktól lefelé átutazás alkalmával a szállások által adni szokott ebédért a hadsereg beszállásolásáról 1851 május 15-kén (birod. törvl. 124. sz.) kelt szabály 31 §-ra értelmében az állam kincstárától (katonai pénzalapból) andadó kárpótlást. tekintettel az e hónapban 1859 augusztus 1-től 1860 július végeig fennállott marhas árakra 1861 közigazgatási évre, az az: 1860 november 1-től 1861 október 31-ig Erdélyben nyolcz ujkráczárral állította meg egy napra.

Mi is általánosan kihirdettetik.

Az erdélyi cs. k. helytartóságtól.

Nagy-Szeben, október 22-kén, 1860.

NEM HIVATALOS.

(1132)

(1—12)

Ditmar R. raktára

Moderateur lámpák

Csapó Sándor

Te eskedésében gyári áron kaphatók.

Moderateur lámpaolaj

TAUFFER FERENCZ

fűszerkereskedésében.

Ditmar R. raktára

(1133)

(1—1)

JUTALOM
ÉRENI
LONDON
1851.

VÁSÁR-LÁTOGATÁS.

DICSÉRO
OKLEVÉL
MÜNCHEN
1851.

Alólt tisztelettel jelenti, hogy a jelenlegi kolozsvári országos vásárt

kefekötő munkákkal

gazdagon ellátott raktárával meg fogja látogatni, mikor is mindennemű ily czikkekekkel a legutányosb áron szolgálnd.

Pattak György,

kefekötő N.-Szebenből.

(1129)

(1—2)

(1125)

(2—3)

Hirdetmény.

Egy pár jó verű 10, 15 márkos fül, szabad kézbe eladó. Megtekintetők a Nemzeti Szállodában, s a netaláni vevők, a tulajdonossal beszélni akarván, belső Szénutcában, 159-dik számú Krémer-házban földszint megjeleneni ne terheltessenek.

(1091)

(6—6)

Jószág eladás.

Gr. Pejácsevich Márknő gróf Bethlen Hermina ő rgának sz.-csehi n.-paczai, m.-szilvási, nyárad-sz.-annai, sz.-zalaknai, springi és daki jószágai közül akármelyik eladó. — A tagosításra vonatkozó elsőlépések ezen jószágok mindenikében megtétettek, s némelyikében a munkálat már folyamatban is van. — Bővebben értekezhetni jószág-igazgató Demeter Károlynál Kolozsvárt, b.-király-utca 22. szám alatt.

(1079)

(5—6)

REDŐZÓ-VÍZ.

(Eau jonthofuge.)

Cs. kir. kizárólag szab. bórpolási- s szépitő-szer, mely a b r tisztátalanságát elhárítja, a folyton szépitendő arczsint fenntartja s az arczot minden fagy vagy fájdalom ellen alaposan védi.

Egy üvegcének ára 1 frt o. é., kapható egyedül WOLFF J. gyógyszerárban Kolozsvárt.

BRUCKNER VILHELM

felesküdt országos ügyvéd jeieuti, miszerint ügyvédi irodája Szászvároson f. év november elejétől kezdve a t. cz. közönség szolgálatára tárva leendő.

(1088)

(6—6)

Alólt tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy a következő télire raktára dúsán el van látva hazai és külföldi prémek- és bélésekkel valamint a legújabb magyar divat szerint készült női-öltönyekkel, egy férfi budák, Árpád budák, és több most divatozó szőcs munkákkal. Különösen olcsó prémekkel, elkezdve 10 ft oszt. ér. jó asztrakan buda prémet tehet, valamint minden megrendelőndő szőcs munkákat szokott pontossággal elkészíti a legutányosabb árba. — Raktára bel magyar-utca 440. szám alatt. — Megjelenik az ország nevezetesebb vásárain is.

Balázs József.

(1113)

(6—6)

Eladó

Szamosfalván egy kő udvarház a szükséges mellék-épületekkel és csúrral. Értekezhetni Nalácz Farkas kereskedésében Kolozsvárt.